

Zakaj samo toleranca/strpnost ni dovolj?

Dr. Marijanca Ajša Vižintin

Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU

Regijsko usposabljanje za strokovne delavce osnovnih in srednjih šol spodnjeposavske regije

26. 3. 2014, Osnovna šola Leskovec pri Krškem

Razvijamo
medkulturnost
kot novo obliko
sobivanja

"Izboljšanje usposobljenosti strokovnih delavcev
za uspešnejše vključevanje učencev in dijakov
priseljencev v vzgojo in izobraževanje"

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

ISAinstitut

Institut za psihološko svetovalne
razvojne projekte

MI : ONI, DRUGI

Okus Evrope: (ne)sprejemanje drugačnosti

<http://www.youtube.com/watch?v=ZEeKsbWemXs>

Tujost in drugačnost bi lahko tipizirali
začenši od lastne tujosti, ki nam
povzroča nelagodje in nezadovoljstvo,
ker ne ustreza našim ali tujim
ponotranjenim predstavam o tem, kar
in kako želimo biti.
Neva Šlibar (2006)

Vsaka podoba nastane, ko se Jaz, lahko tudi neznatno, zave svojega odnosa do Drugega, nekega Tukaj v odnosu do Drugje.

[...] Jaz opazuje Drugega in podoba o Drugem
nosi tudi podobo o tem Jazu, ki opazuje, govori in piše.

Nemogoče se je izogniti dejstvu, da se podoba o Drugem na individualni ravni (pisatelj), kolektivni (družba, dežela, narod) ali polkolektivni (miselna družina, mnenje, književnost) ravni ne pojavi tudi kot negacija Drugega, dopolnilo in nadaljevanje Jaza in njegovega prostora. Jaz želi reči Drugega (največkrat zaradi neizogibnih in kompleksnih razlogov), toda ko Jaz reče Drugega,
ga skuša tudi zanikati in s tem izreče samega sebe.

(Pageaux 2005)

Navidezna toleranca – lažna strpnost

Današnja liberalno tolerantno držo napram Drugosti opredeljujeta dve temi: spoštovanje Drugosti, odprtost zanjo, in obsesivni strah pred nadlegovanjem – skratka, **Drugi je čisto v redu, če njegova prezenca ni vsiljiva**, če Drugi ni zares Drugi ...

Toleranca (v strogi homologiji s paradokсно strukturo čokoladnega odvajala) torej sovpadе s svojim nasprotjem: moja dolžnost, da sem strpen do drugega, dejansko pomeni, da se mu ne smem preveč približati, da ne smem vdirati v njegov prostor – skratka, da moram spoštovati njegovo netoleranco do moje prevečne bližine. Vse bolj kaže, da je to osrednja 'človekova pravica' poznokapitalistične družbe: pravica ne biti 'nadlegovan', tj. ostati na varni distanci do drugih.

Slavoj Žižek (2007)

Šole bi morale predstaviti
drugačnost kot nekaj zanimivega,
ne pa kot nekaj, česar bi se bilo
treba bati.

Susanna Palomares (2001)

Prikrita nestrpnost

- težnja po izogibanju stikov z drugimi
 - druženje v zaprte elitne kroge
 - namesto sovraštva in odkritega nasilja do 'drugačnih' sedaj prevladuje ignoriranje, distanca, cinizem
 - t. i. simbolni, subtilni ali averzivni rasizem temelji bolj na favoriziranju pripadnikov svoje skupine kot na diskriminaciji drugih
 - stereotipi, predsodki se ne problematizirajo, zato se krepijo
- (Mikolič 2008)

Medkulturni dialog ni mogoč,
če ostajamo le na ravni strpnosti, če
opazujemo »drugega« od daleč, če
»drugega« držimo na distanci.

Medkulturni dialog je mogoč,
ko sodelujemo, se spoznavamo,
se spoštujemo in imamo ljudi za
enakopravne partnerje, sodelavce.

Medkulturni dialog

- je proces
- zajema odprto in spoštljivo izmenjavo mnenj med posamezniki in skupinami z različnim etničnim, kulturnim, verskim in jezikovnim poreklom in dediščino na podlagi medsebojnega razumevanja in spoštovanja
- zahteva svobodo in sposobnost posameznika, da se izrazi
- zahteva pripravljenost in zmožnost poslušati mnenja drugih
- prispeva k političnemu, socialnemu, kulturnemu in gospodarskemu vključevanju ter k povezovanju družb z različnimi kulturami
- spodbuja enakopravnost, človeško dostojanstvo, skupne cilje
- želi razviti globlje razumevanje različnih svetovnih nazorov in praks za večje sodelovanje in udeležbo (ali svobodo izbire)
- omogoča osebno rast in preobrazba
- spodbuja strpnost in spoštovanje do drugih (Bela knjiga 2009)

Sožitje za skupno rast, 7. del Sprejetost

<http://www.youtube.com/watch?v=9FckOwjLH20>

Viri, literatura:

- Bela knjiga Sveta Evrope o medkulturnem dialogu: živeti skupaj v enakopravnosti in dostojanstvu (2009) (ur. Damjan Bergant, Milan Jazbec, Marko Pogačnik). Ljubljana: MNZ RS, Sektor za načrtovanje politik in raziskave.
- Mikolič, Vesna (2008). Diskurzivna narava stereotipov in predsodkov ter soočanje z njimi v sodobni demokratični družbi. Jezik in slovstvo 53/1, 67–77.
- Okus EUrope (2010), Sprejemanje drugačnosti, 9. del, <http://www.youtube.com/watch?v=ZEeKsbWemXs> (19. 3. 2014).
- Pageaux, Daniel-Henri (2005). Uvod v imagologijo. Podoba tujega v slovenski književnosti. Podoba Slovenije in Slovencev v tuji književnost: imagološko berilo (ur. Tone Smolej). Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo, 9–20.
- Palomares, Susanna (2001). Spodbujanje strpnosti in sprejemanja drugačnosti: priročnik za vzgojitelje, učitelje in svetovalne delavce. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti.
- Sožitje za skupno rast (2013), 7. del, Sprejetost, <http://www.youtube.com/watch?v=9FckOwjLH20> (19. 3. 2014).
- Šlibar, Neva (2006). Barve strpnosti, besede drugačnosti, podobe tujosti. Barve strpnosti, besede drugačnosti, podobe tujosti: vzgoja za strpnost in sprejemanje drugačnosti preko mladinske književnosti (ur. Neva Šlibar). Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje, Filozofska fakulteta, 13–46.
- Žižek, Slavoj (2007). Nasilje. Ljubljana: Društvo za teoretsko psihoanalizo.